

PIONIER

Twee maandelijks clubblad van de Oude Trekker en Motoren Vereniging

**No. 1
2010**

Normag-Kornett

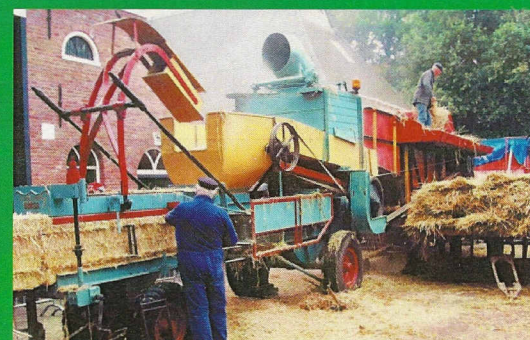
**Siem in Groningen
Techniek voor de doe-het-zelver
Restauratie van een schoffelmachine**

TRACTOMANIA CAUSSADE

FORD FERGUSON 9N

DORSEN IN ZIJLDIJK

Zetor

ZETOR TRACTOREN

De vermoedelijk Engelse auteur Arthur Nutbey heeft een boek samengesteld over de belangrijkste, en vanaf 1952 enige, trekkerfabrikant van Tsjecho-slowakije. Het is een niet erg uitgebreid boekwerk geworden met een beperkt aantal bladzijden (80) maar met zeer interessante foto's, vaak in kleur en meestal van goede kwaliteit. Verdere pluspunten van het boek zijn de aanwezigheid van technische gegevens van de meeste Zetor trekkers, veel informatie over de geschiedenis en vooral de zeer gunstige prijs van € 20. Het boek begint met 4 pagina's informatie over Tsjechische trekkers. Dat had van mij wel wat meer mogen zijn maar dan was natuurlijk de prijs van het boek ook hoger geworden. Behalve Zetor werden er in Tsjechoslowakije trekkers gemaakt van de merken Laurin & Klement, Skoda, Praga, Wikov, Pujman-Pluto en Svoboda. Daarvan kom je op evenementen van onze vereniging een heel enkele Skoda of Svoboda nog wel eens tegen. Van alle merken zijn in het boek één of meer foto's opgenomen, allemaal behalve Laurin & Klement in kleur. Vanaf hoofdstuk 2 gaat het over de geschiedenis van Zetor. Oorspronkelijk een wapenfabriek, gesticht in 1916 in Brno om wapens te maken voor het Oostenrijks-Hongaarse keizerrijk (waar Tsjechoslowakije toen nog deel van uitmaakte), breidde men na de oorlog de productie uit met onder meer auto's en vliegtuigmotoren. De naam van de fabriek was toen nog Zbrojovka Brno, niet echt een naam die klinkt als een klok. Na de oorlog wees de regering deze fabriek aan om een middelzware trekker te ontwerpen, geschikt voor massaproductie. Het ontwerpteam onder leiding van dr. Frantisek Musil klaarde de klus in 6 maanden. De naam werd veranderd in Zetor. Dat is een samen-

BOEKBESPREKING

voeging van de Z van Zbrojovska en 'Tractor'. In 1946 waren de eerste prototypes van de Zetor 25 klaar en in datzelfde jaar begon de productie. Het werd onmiddellijk een succes; de export kwam al in 1947 op gang. Toen in 1948 de communisten alleen aan de macht kwamen, werd bepaald dat er maar één merk trekker mocht overblijven. Dat werd Zetor. Vanaf 1947 kwam er een kleiner zusje van de Zetor 25 op de markt: de Zetor 15 met ééncilindermotor van 15 pk. Vanaf 1954 kwam er een nieuwe Zetor met 4-cilinder motor en directe inspuiting. Dit werd de Zetor Super, eerst met 35 pk en vanaf 1960 met 50 pk. De volgende stap was de ontwikkeling van een nieuwe serie trekkers; de -011 serie. Hierbij werd gebruik gemaakt van veel gemeenschappelijke onderdelen om de kosten laag te houden. De -011 serie is er met 2 (2011), 3 (3011) en 4 cilinders (4011).

Vanaf 1969 kwam de Crystal-serie met de kenmerkende vierkante neus en vermogens tussen 80 en 160 pk. De hoofdstukken 8 t/m 11 zijn voor ons wat minder interessant omdat het hier gaat om trekkers die vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw zijn gebouwd. Een gebied waar wij ons als OTMV (nog) niet mee bezig houden. Dat geldt niet voor hoofdstuk 12. Omdat de Zetor bekend staat als een goede trekker voor relatief weinig geld, werd hij in veel ontwikkelings- en andere landen in licentie gebouwd of geassembleerd. Veel Ursus trekkers uit Polen zijn eigenlijk (gedeeltelijk) verkapte Zetors. Andere landen waar een Zetor productievestiging stond waren Birma, Ghana, India en Irak en later in Japan, Mexico en Brazilië. De primitieve omstandigheden in veel derdewereldlanden en de goede, relatief eenvoudige trekkers die Zetor maakte, waren een ideale combinatie. De moeilijkste periode heeft Zetor beleefd omstreeks 2000. Het uiteenvallen van het Oostblok zorgde ervoor dat de productie daalde van 32.600 trekkers in 1979 naar 1100 in 1990. Het personeelsbestand zakte van 10.000 naar 1200. De Slowaakse HTC kocht Zetor. Mede omdat Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Polen in 2004 lid werden van de EU steeg de productie weer tot 7200 trekkers in 2008. Het boek besluit met een hoofdstuk over allerlei Zetor-memorabilia en nog één over de toekomst van Zetor, die er nu weer zonnig uitziet. Al met al is dit een mooi boek met een mooi prijskaartje. Een beetje oppervlakkig, dat wel, maar voor deze prijs is het topkwaliteit. Er is goed nieuws voor diegenen die de Engelse taal niet machtig zijn: medio december is het boek ook verschenen in het Nederlands voor dezelfde prijs. Het is als vanouds te koop bij Wispa Oldtimer tractoren, Langeboomsestraat 12, 7046 AA Vethuizen. Tel. 0314-651721. De mogelijkheid bestaat om het boek op internet alvast even 'door te bladeren' op www.zetorbook.com. Veel plezier!

Willem Ton